

Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR)

De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR) is op 1 juli 2021 in werking getreden. De wet gaat over de kwaliteit van bestuur en toezicht en het stimuleren van professionalisering. Specifiek voor rechtspersonen, zoals bijvoorbeeld stichtingen, verenigingen en coöperaties. De WBTR regels zijn kort als volgt samen te vatten:

- **Toezichthoudend orgaan**
De WBTR geeft voor stichtingen en verenigingen een wettelijke basis voor een toezichthoudend orgaan. Meestal is dit een Raad van Commissarissen. Doorgaans wordt dit geduid als Raad van Toezicht. Een toezichthoudend orgaan kan ook met een 'one-tier board' worden vormgegeven. Dit is een monistisch bestuursmodel met enerzijds uitvoerende bestuurders en anderzijds toezichthoudende (niet-uitvoerende) bestuursleden.
- **Belang organisatie**
In de statuten moet expliciet worden opgenomen dat de bestuurder / toezichthouder bij de uitoefening van de werkzaamheden zich moet richten naar het belang van de organisatie. Het gaat om goed bestuur en goed toezicht. De bestuurders/ toezichthouders moeten steeds de verschillende binnen de organisatie spelende belangen tegen elkaar afwegen en daarbij het overkoepelende belang van het goed functioneren van de organisatie voorop stellen.
- **Tegenstrijdig belang**
In de statuten moet een regeling omtrent tegenstrijdig belang worden opgenomen. Kern hiervan is dat een bestuurder/ toezichthouder niet deelneemt aan de besluitvorming als daarbij een direct of indirect persoonlijk belang speelt dat tegenstrijdig is aan dat van de organisatie. Soms kan dat betekenen dat een besluit niet door het bestuur, maar door de raad van toezicht wordt genomen. Het kan soms ook met zich meebrengen dat een extra verplichting geldt om de overwegingen van het besluit schriftelijk vast te leggen.
- **Optie van meervoudig stemrecht**
De WBTR geeft de wettelijke basis om aan een bestuurder/ toezichthouder meer dan één stem toe te kennen. Dit 'stemgewicht' van die ene bestuurder/ toezichthouder mag dan niet meer zijn dan het gezamenlijke stemgewicht van de andere bestuurders/ toezichthouders.
- **Tijdelijke of definitieve afwezigheid bestuurder/ toezichthouder**
In de statuten moet een bepaling worden opgenomen voor de situatie dat een bestuurder of een toezichthouder tijdelijk of definitief afwezig (belet op onstentenis) is. Een bestuurder / toezichthouder kan bijvoorbeeld door ziekte of schorsing tijdelijk afwezig (belet) zijn. Als een bestuurder/ toezichthouder ophoudt dat te zijn, dan is er sprake van definitieve afwezigheid (onstentenis).

- **Aansprakelijkheid bestuurders / toezichthouders**
Een bestuurder / toezichthouder kan aansprakelijk worden gesteld als in strijd met de wet en/of de statuten is gehandeld of als er bijvoorbeeld te grote of onnodige financiële risico's zijn genomen. Als wordt nagelaten om – op grond van de wet toelating zorgaanbieders – de jaarrekening (tijdig) te publiceren, dan is er een wettelijk vermoeden dat er sprake is van onbehoorlijk bestuur. De WBTR geeft aan dat een bestuurder / toezichthouder (persoonlijk) aansprakelijk kan zijn als er sprake is van kennelijk onbehoorlijk bestuur / toezicht en dat dit een belangrijke oorzaak is geweest van bijvoorbeeld het faillissement.
- **Ontslag rechter en bestuursverbod**
De WBTR geeft de rechter meer beoordelingsvrijheid om een bestuurder / toezichthouder te ontslaan. Ook kan de rechter een ontslagen bestuurder / toezichthouder een verbod opleggen om de betreffende werkzaamheden voor een periode van 5 jaar niet te verrichten.

De belangrijkste WBTR regels zijn hiermee op een rij gezet. De nieuwe regels gelden direct; ook als een rechtspersoon hierop de statuten nog niet heeft aangepast. Oude bepalingen uit de statuten worden geacht te zijn vervallen als die tegenstrijdig zijn met de bepalingen van de nieuwe wetgeving. Een formele verplichting om de statuten tussentijds aan te passen is er niet. Hier staat tegenover dat dit natuurlijk wel handig is. Als om een andere reden dan de WBTR de statuten (tussentijds) worden gewijzigd, dan is er wél een verplichting om de WBTR regels te verwerken in de nieuwe statuten.

Hoe praktisch?

- 1) Check de statuten en de reglementen van de rechtspersoon op de nieuwe WBTR regels.
- 2) Ga na welke afwegingen en keuzes zijn te maken met de WBTR regels. Bijvoorbeeld over het instellen van een toezichthoudend orgaan.
- 3) Bij een eerstkomende statutenwijziging moeten de WBTR regels hierin worden verwerkt.
- 4) Overweeg – ook als er op korte termijn geen statutenwijziging is gepland – om de statuten door de notaris aan de WBTR regels aan te laten passen. Het werkt prettig om over een actuele en doorlopende versie van de statuten te beschikken.
- 5) Controleer de dekking, uitsluitingen en overige polisvoorwaarden van de (bestuurders-) aansprakelijkheidsverzekering.

Elke suggestie om deze factsheet te verbeteren, wordt op prijs gesteld. Mocht u daarnaast menen dat er onjuistheden in staan dan verzoeken wij u die eveneens aan ons te melden (juridischehelpdesk@collegepz.nl).